

Myndigheten för yrkeshögskolan

Resultat av kvalitetsgranskning av yrkeshögskolan 2016

Granskningsrapport | 2016

Förord

Denna rapport presenterar det samlade resultatet från myndighetens kvalitetsgranskning av yrkeshögskolan under 2016. Innehållet är tänkt att bidra till att förstärka och utveckla kvaliteten i de utbildningarna som bedrivs inom YH, men även fungera som vägledning och ge stöd i arbetet med att bedriva utbildning med hög kvalitet.

Min förhoppning med denna rapport är att den ska bidra till att höja kvaliteten generellt inom yrkeshögskolans utbildningar.

Till sist vill jag rikta ett stort tack till alla er som medverkat vid kvalitetsgranskningar, ni som efter granskningarna arbetat vidare med att åtgärda och utveckla det som framkommit och till alla er som gör att yrkeshögskolans utbildningar ständigt utvecklas.

Hässleholm 21 mars 2017

Inger Nordahl
Enhetschef för kvalitetsgranskningen

Innehåll

1	Inledning	2
2	Resultat av kvalitetsgranskningarna 2016	2
2.1	Ledningsgrupp.....	3
2.2	Lärande	3
2.3	Lärande i arbete – LIA.....	4
2.4	Kvalitetsarbete.....	5
2.5	Kvalitetsgranskningen – Slutsatser	6
3	Kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan	7
3.1	Syfte	7
3.2	Förutsättningar för kvalitet i yrkeshögskolan	7
3.3	Urval.....	7
3.4	Genomförande	8
	Bilaga 1: Utbildningar som kvalitetsgranskats 2016.....	9
	Bilaga 2: Kvalitetskriterier	13
	Bilaga 3: Statistik om kvalitetsgranskningarna.....	15

1 Inledning

Denna rapport redogör för de viktigaste iakttagelserna och slutsatserna efter 2016 års kvalitetsgranskningar av pågående yrkeshögskoleutbildningar. Rapportens främsta syfte är att bidra till att höja kvaliteten generellt inom yrkeshögskolans utbildningar. Myndigheten för yrkeshögskolan vill att alla utbildningsanordnare, ledningsgrupper och undervisande personal ska kunna ta med sig något ur denna rapport som kan förstärka och utveckla kvaliteten i de utbildningar man är involverad i. Därför vill vi även ge de som inte kvalitetsgranskades 2016 möjlighet att ta del av de viktigaste resultaten. Myndighetens erfarenheter av kvalitetsgranskningen 2016 kommer även att påverka hur vi arbetar med dessa processer under 2017.

Rapporten redogör för de delar av utbildningarnas genomförande där vi sett att det finns störst behov av utveckling och förbättring – men även de delar där myndigheten sett väl fungerande och framgångsrika utbildningar. Vi beskriver inledningsvis, inom respektive granskningsområde, vad som kännetecknar idealtillståndet. Därefter gör vi en kort summering av vad myndigheten har noterat under året – tillsammans med goda exempel.

I kapitel 2 följer resultatet av de kvalitetsgranskningar som genomförts 2016. I kapitel 3 beskrivs hur granskningarna har gått till.

I bilagorna listas alla utbildningar som kvalitetsgranskats 2016, de kvalitetskriterier myndigheten har använt sig av samt statistik kring resultatet. För den som vill fördjupa sig ytterligare finns alla enskilda rapporter på myndighetens webbsida myh.se.

2 Resultat av kvalitetsgranskningarna 2016

Totalt gjordes 84 kvalitetsgranskningar under året. Granskningarna är av hela utbildningen, enligt en modell som utvecklade av myndigheten inför 2016. Varje enskild granskning omfattar områdena **ledningsgruppens arbete**, processen för **lärande**, lärande i arbete (**LIA**), och utbildnings/utbildningsanordnarens **kvalitetsarbete**.

Granskningarna som gjordes 2016 visar tydligt att de besök myndigheten genomför ute på utbildningarna och de samtal som uppkommer i samband med dessa är mycket fruktbara. Det har blivit tydligt vilken roll kvalitetsgranskningarna spelar för att belysa och tydliggöra de områden där utbildningsanordnarna kan och bör förbättra och utveckla sin verksamhet. Av antalet rekommendationer och identifierade utvecklingsområden (411 st.) inom de utbildningar som granskats framgår den stora utvecklingspotential som finns i yrkeshögskoleutbildningarna.

Det första vi vill framhålla är dock att utbildningarna inom yrkeshögskolan generellt håller hög kvalitet och de allra flesta utbildningsanordnare arbetar hårt för att skapa bästa möjliga utbildningar. Av de 84 utbildningar som granskades bedömer myndigheten att 60 av dem (71 procent) bedrevs med hög eller mycket hög kvalitet. Det finns många goda exempel på processer och rutiner som fungerar väl.

De främsta utvecklingsområdena efter 2016 års kvalitetsgranskningar är följande:

- Ledningsgruppsarbetet kan utvecklas främst genom att bli mer effektivt. Låg närvaro vid ledningsgruppsmötena tyder på att vissa utbildningar saknar en stark arbetslivsanknytning. Vi ser att en del ledningsgrupps arbete till stor del är inriktat på formalia och praktikaliteter och inte i tillräckligt hög utsträckning på strategiska frågor och utvecklingsfrågor.
- Även om den skolförlagda undervisningen överlag fungerar väl behöver flera utbildningar arbeta med det pedagogiska genomförandet. Den röda tråden genom hela utbildningen, från antagning till examen, och kopplingen mellan teori och praktisk förankring är oerhört viktigt för att de studerande och arbetslivet ska få rätt kompetens. Det är också tydligt att kunskapsöverlämnande mellan den undervisande personalen och de olika kurserna bidrar till kvaliteten i utbildningen. Många utbildningar som bedrivs på distans behöver ha tätare kontakt med de studerande för att minska andelen avhopp och för att säkerställa att utbildningen motsvarar den avsedda utbildningstakten.

- De flesta utbildningsanordnare har byggt upp goda kontakter med möjliga LIA-arbetsplatser. Samtidigt identifierade kvalitetsgranskningarna ett förbättringsbehov främst vad gäller hur samverkan mellan utbildningsanordnare och LIA-arbetsplatserna sker och vad gäller utbildning av handledare. Det finns ett utrymme för förbättring när det gäller utvärdering och uppföljning av LIA-kursen gentemot de studerade och handledarna.
- Flera utbildningar behöver utveckla kvalitetsarbetet så att det även inbegriper strategiska och långsiktiga kvalitetsfrågor, dessa är väsentliga för att uppnå de övergripande målen med utbildningen. Granskningen visar att man inte alltid diskuterar och analyserar resultat och effekt av utbildningen, trots att detta är viktiga områden för att säkerställa att utbildningen når sina mål.

2.1 Ledningsgrupp

Kvalitetsgranskningen av ledningsgruppen ska belysa om utbildningen har en väl fungerande ledningsgrupp som bidrar till att utbildningens syfte, att förse arbetsmarknaden med rätt kompetens, uppnås. Ledningsgruppen ska ha god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet och verka effektivt för att säkerställa en hög yrkesrelevans i utbildningens alla delar. Ledningsgruppens arbetslivsrepresentanter ska företräda det arbetsliv som berörs av utbildningen och deras kunskap behöver omfatta både yrkesområdet och kraven som ställs på yrkesrollen. Arbetet i ledningsgruppen bör ha tydliga förutsättningar och bygga på engagemang och aktivt deltagande. Ledningsgruppen ska också ha reellt inflytande över utbildningen i sin helhet och kunna se till att den motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen.

Ledningsgruppens viktiga funktion, att säkerställa arbetslivsanknytningen i utbildningarna, genom sin kunskap om yrkesrollen och behoven i aktuellt arbetsliv, fungerar generellt mycket väl på utbildningarna inom yrkeshögskolan. I de flesta fall finns ett tydligt incitament från berört arbetsliv att engagera sig i ledningsgrupperna – för att säkerställa relevant och kompetent arbetskraft. Tonvikten på utvecklingsområden handlar om ledningsgruppens arbetsformer, där man bör förflytta fokus från formalia och operativa beslut och åtgärder till mer strategiska och utvecklingsorienterade frågor.

Inom flera utbildningar har myndigheten noterat goda effekter på utbildningens resultat när ledningsgruppen är involverad i utbildningens utformning och aktivt jobbar med kursplanerna för att anpassa dessa till arbetslivets behov och på så sätt säkerställa utbildningens mål och resultat. Denna viktiga funktion hos ledningsgruppen kan användas i högre utsträckning av utbildningsanordnare.

En väl fungerande ledningsgrupp har oftast grunden i ett tydligt egenintresse hos de arbetslivsrepresentanter som engagerar sig i utbildningen. I vissa fall är företagen som är representerade i ledningsgruppen helt beroende av att man kan rekrytera medarbetare från berörd utbildning, vilket har noterats på flera utbildningar i olika branscher.

Myndigheten har hos en del utbildningsanordnare sett att ett väl strukturerat kvalitetsarbete bedrivs i ledningsgrupperna. Detta kan handla om redovisning av avhopp i utbildningen, examensgrad vid utbildningens slut och etablering på arbetsmarknaden av de studerande. Utbildningens resultat analyserades, diskuterades och relevanta åtgärder vidtogs – och därmed slöts kvalitetshjulet. Hela processen dokumenterades tydligt.

2.2 Lärande

Kvalitetsgranskningen inom området lärande ska granska om utbildningen har en väl fungerande process som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Utbildningens lärandeprocess behöver ge både praktiska och pedagogiska förutsättningar för att utbildningens mål ska kunna nås.

De praktiska förutsättningarna skapas genom god planering, väl fungerande daglig ledning och god studiemiljö med lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens innehåll och mål. Undervisande personal ges goda förutsättningar att utföra sitt arbete. De pedagogiska förutsättningarna skapas genom en tydlig ansvarsfördelning för utbildningen och väl avvägda anpassningar av kursernas innehåll och mål. Kurserna ska tillsammans bilda en helhet som tar hänsyn till de studerandes individuella utveckling och resultat.

Det ska finnas ett ledarskap som främjar hela lärandeprocessen och utbildningen ska integrera teori, färdighetsträning och reflektion. Den undervisande personalen ska ha rätt kompetens, särskilt kännedom om det yrke som utbildningen förbereder för och ha den ämnesmässiga och pedagogiska kompetens som krävs för uppdraget. Utbildningsledaren har en viktig roll som spindel i nätet för att hålla samman en utbildning och kan med sitt engagemang och arbete höja den sammantagna kvaliteten på utbildningen.

Allt detta fungerar i stort mycket väl hos de granskade utbildningarna, men det finns förbättringsmöjligheter; främst när det gäller det pedagogiska genomförandet men också i viss mån lokaler och utrustning. Planeringen och den pedagogiska helheten med kursernas ordningsföljd i förhållande till måluppfyllelse är ett viktigt led i utbildningarnas genomförande tillsammans med ett tydligt kunskapsöverlämnande mellan den undervisande personalen vad gäller de olika kurserna.

Goda exempel vi sett är till exempel ett introduktionstillfälle vid utbildningens start där man går igenom utbildningens upplägg och kurser i relation till yrkesrollen och därmed ger de studerande goda möjligheter att se och följa den pedagogiska helheten. Andra exempel är när den undervisande personalen vid varje enskild kursstart går igenom examinationsformerna med de studerande som också får ett studiebrev med information kring examinationsform och kursens mål.

Vi har även sett att det är viktigt att inte enbart fokusera på vad de studerande lärt sig utan att ge dem verktyg för att kunna fungera i en social kontext och utveckla sin kreativa förmåga, exempelvis i arbetslag. Detta är extra viktigt i snabba och föränderliga branscher där förvärvad kunskap snabbt blir inaktuell. Några utbildningar har starka entreprenöriella inslag genom gruppbaseade projektarbeten på uppdrag av externa aktörer, vilket stärker arbetslivsanknytningen.

Att komplettera den fysiska lärmiljön med exempelvis en digital lärplattform för kommunikation, inlämningsuppgifter, gruppdiskussioner, projektarbeten, loggbok och utvärderingar ger goda resultat. Framförallt loggboken har visat sig vara ett bra redskap. Här skriver de studerande en utvärdering varje vecka som de sedan får återkoppling på från undervisande personal. Loggboken är kopplad till betygskriterierna och att man ska reflektera och kunna motivera sina resonemang, vilket ger den undervisande personalen ett bra stöd i sin bedömning av de studerande.

Myndigheten har under året också utvecklat kvalitetsgranskningen av distansutbildningar. Granskningarna har visat på stora kvalitetskillnader mellan olika distansutbildningar när det gäller graden av återkoppling, kamratrespons och utbildningarnas krav på de studerande. En effektiv och väl fungerande distansplattform är en viktig del för distansutbildningens resultat. I plattformen kan det finnas föreläsningar, både live och inspelade, enkla sätt att komma i kontakt med undervisande personal, tillgång till relevant kursmaterial, scheman, kontaktlistor med mera.

Framförallt är det de distansutbildningar som har en hög grad av återkoppling och kamratrespons som har de bästa resultaten. Utbildningar med låg grad av återkoppling är särskilt problematiska när de riktar sig till unga eller studieovana studerande och har överlag ofta en lägre kvalitet än i utbildningar där de studerande ofta interagerar med varandra eller med undervisande personal. Granskningar under året har också visat att distansutbildningar med låg densitet i utbildningen, i bemärkelsen att de studerande behöver lägga relativt lite tid på studierna för att få godkänt, har lett till en sämre examensgrad och gett en låg kvalitet i utbildningarna.

2.3 Lärande i arbete – LIA

Yrkeshögskoleutbildning kännetecknas av stark arbetslivsanknytning, vilket tydliggörs av att många utbildningar inkluderar en eller flera perioder av Lärande i arbete, LIA, på företag eller organisation i arbetslivet som anställer den aktuella yrkesrollen.

Kvalitetsgranskningen av Lärande i arbete ska belysa om utbildningen har en väl fungerande LIA som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. En väl fungerande LIA är en integrerad del av utbildningen som bygger på god samverkan mellan utbildningsanordnaren och den som tillhandahåller LIA-platsen samt LIA-handledare med rätt kompetens. Utbildningsanordnaren ska ha ett nätverk som erbjuder tillräckligt antal relevanta och kvalificerade LIA-platser. Samverkan ska ske i strukturerade samarbetsformer och med god kommunikation före, under och efter en LIA-kurs. Utbildningens LIA-kurser bör vara väl integrerade i utbildningen, som naturliga steg i den studerandes utveckling mot utbildningens mål. Det förutsätter att

kursmålen för LIA-kursen stämmer överens med utbildningens mål och att LIA-platsen är lämplig utifrån kurs- och utbildningsmål. Utbildningsanordnaren ska därför ha tydliga kompetenskrav på LIA-handledare.

Granskningarna 2016 visar att utrymme finns för förbättring främst när det gäller rutiner för samverkan med LIA-arbetsplatserna, men även vad gäller handledarnas kunskap om kursmål. Uppföljning av LIA-kursen, och handledningen under den, är viktiga redskap för utbildningsanordnarna för att säkerställa kvaliteten på LIA-kurserna. Vi har även sett att utbildningsanordnare inte alltid följer upp handledningens kvalitet, vilket gör att det blir svårt för dem att utveckla och förbättra LIA-kurserna. Granskningarna har också visat att man inte alltid ställer krav på den kompetens som handledarna ska ha utan överlåter detta åt LIA-arbetsplatserna.

Många anordnare genomför handledarutbildningar för nya LIA-handledare, vilket är viktigt för att de ska känna till inte bara kursplaner utan även LIA:ns plats i utbildningen som helhet och dessutom vara klara över sina roller som handledare. Det har visat sig vara en utmaning för utbildningsanordnare att få LIA-handledare att närvara vid handledarutbildningarna. Ett framgångsrikt exempel som myndigheten tog del av var en anordnare som tillsammans med LIA-handledarnas arbetsgivare genomförde ett tvådagarsseminarium för utsedda LIA-handledare, både erfarna och nya, med full uppslutning.

Det finns goda exempel där man skapat handledarnätverk, vilket kan vara en god hjälp, framförallt för nya LIA-handledare men också en bra kanal för erfarenhets- och informationsutbyte LIA-handledare emellan.

Tillräcklig tillgång till relevanta LIA-platser är avgörande för att de studerande ska kunna tillgodogöra sig LIA-kursen på ett tillfredställande sätt. Yttersta ansvaret för detta ligger på utbildningsanordnaren. Hur det genomförs i praktiken kan dock variera stort. Det viktiga är att de studerande inte lämnas att söka LIA-platser själva, utan får stöd från utbildningsanordnaren. I vissa fall är det inte bara fördelaktigt, utan ett måste för utbildningsanordnaren att systematiskt matcha de studerande med LIA-platser utifrån kursmål, personliga önskemål och arbetsplatsens karaktär.

I andra fall kan det finnas ett stort värde i att de studerande själva aktivt jobbar med att skaffa sina LIA-platser – med stöd från utbildningsledaren och en tydlig processbeskrivning. Görs detta rätt innebär det en betydelsefull lärprocess för den studerande, där viktiga kunskaper och erfarenheter kan fås om till exempel presentationsteknik, CV-framtagning, kundbemötande och personlig utveckling.

På flera utbildningar har man även tydliga och väl utvecklade mallar som stöd för LIA-handledarna i deras bedömningar av de studerandes prestationer under LIA-kurserna, vilket bidrar till att säkerställa att bedömningarna är väl avvägda och görs i relation till kursmål.

2.4 Kvalitetsarbete

Granskningen inom detta område ska belysa om utbildningen har ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete. Kvalitetsarbetets främsta syfte är att säkerställa att utbildningen leder till de syften och mål som gäller för yrkeshögskolan. För arbetslivet är det främsta syftet att utbildningen är en effektiv kompetensförsörjningsbas och ger dem tillgång till rätt kompetens i rätt tid. För de studerande är målet att utbildningen ger dem rätt kompetens, kunskaper och färdigheter så att de blir efterfrågade på arbetsmarknaden. För utbildningsanordnaren blir målet att framförallt genomföra lärande- och LIA-processen på ett effektivt sätt och med hög kvalitet så att så många studerande som möjligt kan genomföra utbildningen och ta examen.

En huvuduppgift blir då att formulera tydliga delmål för hur detta ska uppnås så att alla parter kan relatera delmålen till sina respektive syften och övergripande mål. Det kräver en kvalitetsledningsstrategi vid utbildningen som fastställts av ledningsgruppen, där det klart framgår vad som ska mätas och utvärderas för att vara säkra på att intressenternas syften och mål uppfylls. Därefter är det som regel utbildningsanordnaren som utformar och genomför ett kvalitetssäkringssystem, vars underlag utgör grund för återkommande analys och dialog i ledningsgruppen.

Kvalitetsarbetet utgör således grunden i utbildningarnas utvecklings- och förbättringsarbete och bör genomföras i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring. Kvalitetsarbetet ska vara utformat både för att åtgärda konkreta brister och för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt förbättrings- och utvecklingsarbete.

En orsak till att man ibland misslyckas med att skapa ett välfungerande kvalitetssystem kan vara att ett för stort fokus läggs på olika verktyg istället för att se kvalitetsutveckling som en ledningsfilosofi, vars syfte är att skapa en kvalitetskultur som genomsyrar hela verksamheten.

Kvalitetsgranskningarna 2016 visar att ledningsgruppen inte alltid diskuterar och analyserar resultat- och effektuppföljningen av utbildningen. Denna diskussion behövs för att utveckla och förbättra utbildningen, så att den kontinuerligt anpassas till arbetslivets behov.

Utbildningsanordnarna bör fokusera ytterligare på att nyttja den samverkansmöjlighet och kompetens som finns i ledningsgruppen. Då kan man med hjälp av resultat från uppföljningar och utvärderingar diskutera och analysera fakta och eventuellt vidta åtgärder för att säkerställa ett gott resultat och en god effekt hos utbildningen. Detta arbete bör göras transparent och dokumenteras noggrant.

Vi ser goda exempel på detta hos utbildningsanordnare – på hur kvalitetshjulet inbegriper såväl den pedagogiska processen som kvalitetsarbetet. Det vill säga att man utgår från tydliga mål som man kontinuerligt utvärderar utifrån hur väl man arbetar mot dessa och i vilken grad de uppfylls. Baserat på resultaten av utvärderingarna reflekterar och analyserar man kring rutiner och processer och gör lämpliga anpassningar och förändringar. I detta arbete kan kvalitetshandböcker vara ett bra hjälpmedel – även om det viktigaste är att kvalitetshjulet sluts; att resultat och utvärderingar analyseras och att förbättringsåtgärder vidtas.

2.5 Kvalitetsgranskningen – slutsatser

Resultatet av årets granskningar visar att yrkeshögskolans koncept fungerar väl och att utbildningarna generellt uppnår en hög kvalitet. Vikten av myndighetens besök på plats vid kvalitetsgranskningen tydliggörs när man ser hur många förbättringar i utbildningarnas olika delar som initieras av ett besök.

I den granskningsmetod vi använder oss av ingår dialog med utbildningens ledningsgrupp som ett viktigt moment. Dialogen ger möjlighet att skapa samsyn kring granskningsresultat och bedömningar.

Ledningsgrupp, utbildningsanordnare och utbildningsledare har visat sig mycket lyhörda för de bedömningar och den feedback som kommer från myndigheten och ger i många fall fler och mer långtgående förslag på förbättringar och åtgärder än de rekommendationer som myndigheten gett dem.

Likt myndighetens tidigare erfarenhet visar 2016 års kvalitetsgranskningar att en stark arbetslivsanknytning är en tydlig indikator på hög kvalitet i utbildningen. Här spelar ledningsgruppen en mycket viktig roll och det är avgörande att den förstår sitt uppdrag till fullo och arbetar strategiskt såväl som hanterar de formella delar som uppdraget kräver. I vissa fall, framförallt när en ledningsgrupp ansvarar för flera utbildningar, kan en effektivisering av det operativa arbetet krävas för att möjliggöra strategiskt arbete och utvecklingsarbete i tillräckligt stor utsträckning.

Det finns en stor potential i ledningsgruppen och dess arbete, som bör användas fullt ut för att ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete ska kunna bedrivas. Dialog och samverkan på ledningsgruppsmötena leder till en starkare utveckling av utbildningarna, därav vikten av aktiva ledningsgruppsledamöter och hög närvaro på mötena. Utbildningsanordnare har mycket att vinna på att organisera ledningsgruppsmötena och utforma mötesagendan på ett sådant sätt att alla ledamöter i ledningsgruppen prioriterar dessa.

En stor andel av rekommendationerna som gavs i samband med årets granskningar avsåg det systematiska kvalitetsarbetet som ska bedrivas av utbildningsanordnaren tillsammans med ledningsgruppen. Av de identifierade utvecklingsområden som fastställdes efter granskningarna avsåg 34 procent kvalitetsarbetet. I de flesta fall handlar det om bristande systematik och rutiner som inte följs.

Vi har inför granskningarna 2017 utvecklat kriterierna och dess indikatorer främst gällande kvalitetsarbetet där vi tydliggjort ledningsgruppens ansvar från utbildningsanordnarens ansvar. Där handlar det om att ledningsgruppen ska se till att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs, men det är utbildningsanordnaren som har ansvar för att det finns ett väl fungerande system för kvalitetsarbete.

Vi ser ingen skillnad i resultaten av granskningarna om det är privat eller offentlig anordnare. Däremot ser vi hos stiftelser, även om att det är få sådana granskade, att en övervägande del 2016 hade bristande kvalitet och behov av utveckling. Detta är något vi kommer att följa upp i framtida granskningar.

3 Kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan

3.1 Syfte

Kvalitetsgranskningens syfte är framförallt att förbättra kvaliteten i enskilda utbildningar utifrån de mål som uttrycks i regelverket. Den kunskap som fås genom kvalitetsgranskningen är också ett av flera underlag när myndigheten bedömer en ansökan från en pågående utbildning om att få fortsätta drivas inom yrkeshögskolan. Från 2017 kommer detta att förstärkas då det i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan reglerats att myndigheten vid fördelningen av statsbidrag eller särskilda medel ska beakta även resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning. Dessutom kan resultat från kvalitetsgranskningar användas som underlag för stödande insatser gentemot utbildningar och utbildningsanordnare, som underlag i uppföljning, utvärdering och analys av hela utbildningsformen. Förbättringsområdena som identifierats är främst ämnade att bidra till utveckling av varje enskild utbildning.

3.2 Förutsättningar för kvalitet i yrkeshögskolan

Det övergripande syftet med yrkeshögskolan beskrivs i regelverket som en önskad *effekt* av utbildningsformen – att de utbildningar som ingår i yrkeshögskolan ska svara mot arbetslivets behov. Det betyder att varje utbildning inom yrkeshögskolan ska lämna ifrån sig studerande som har en kompetens som är efterfrågad på arbetsmarknaden. Vid en kvalitetsgranskning är resultat och effekt av utbildningens tidigare utbildningsomgångar en viktig del av underlaget inför granskningen. Här kan myndigheten få en bild av hur väl en enskild utbildning hittills lyckats med att uppfylla förordningens krav att ”i kvalitativt och kvantitativt hänseende svara mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft eller medverkat till att utveckla och bevara kvalificerat yrkeskunnande som är av betydelse för individen och samhället”.

Utöver detta är arbetslivsanknytningen i en pågående utbildning också en stark indikator på en god framtida måluppfyllelse vad gäller utbildningens effekt. En stark *arbetslivsanknytning* är en viktig indikator på att utbildningen är relevant utifrån konkreta kompetensbehov i arbetslivet. För att arbetslivet på olika sätt ska vilja medverka i en yrkeshögskoleutbildning, trots kostnader av olika slag, krävs någon typ av utbyte i gengäld. Ett tydligt sådant utbyte är att kunna medverka i en process som hjälper arbetsgivare att täcka kompetensbehov i sin egen verksamhet.

Om arbetslivet engagerar sig i utbildningen genom att de till exempel tar emot studerande på *LIA*, är aktiva i ledningsgruppen, bidrar med lärare, föreläsare och handledare och så vidare, utgör det tydliga tecken på att kompetensen som utbildningen ger de studerande är efterfrågad på arbetsmarknaden. Det betyder konkret att en kvalitetsgranskning av dessa faktorer under pågående utbildning kan bidra till att komplettera myndighetens bedömningsunderlag i andra delar av myndighetens verksamhet, framförallt när den bedömer hur behovet av olika yrkesroller kommer att utvecklas i framtiden.

Kvalitetsgranskningar har naturligtvis också syftet att bedöma kvaliteten i andra delar av utbildningsprocessen och den infrastruktur som omger utbildningen. Utbildningsprocessen måste ge förutsättningar för ett gott *resultat* också i meningen att de studerande når *lärandemålen* för utbildningen så som de är beskrivna i utbildningsplanen.

Myndigheten har dessutom ett ansvar att granska om utbildningsanordnaren bedriver ett verkningsfullt och systematiskt *kvalitetsarbete*. Betoningen av *utbildningsanordnarens* kvalitetsarbete grundas i den relativt stora frihet utbildningsanordnare har att, i samverkan med berört arbetsliv och andra intressenter, organisera och utföra sina utbildningar utifrån lokala, regionala och/eller nationella förutsättningar, möjligheter och krav.

3.3 Urval

För att tillgodose behovet att välja maximalt antal pågående utbildningar som eventuellt skulle ansöka om statsbidrag i 2016 års ansökningsomgång, valde vi för kvalitetsgranskning att fokusera på de utbildningar som fick beslut om statsbidrag 2014. Därtill valde vi utbildningar som hade en föregångare, vars genomförande har följts upp avseende examinationsgrad och effekt i sexmånadersuppföljning. Detta gav ett urvalsunderlag på 367 utbildningar med beslut om statsbidrag fattat 2014 och som bygger på en tidigare YH-, KY- eller KU-utbildning.

Befintliga resurser medgav inte att samtliga dessa utbildningar kunde granskas, därför gjordes ett urval. Strävan var att genomföra minst en kvalitetsgranskning hos varje utbildningsanordnare. Utifrån detta valdes 87 utbildningar ut för kvalitetsgranskning, tre av dessa har blivit inställda så totalt var det 84 utbildningar som granskades och 74 olika anordnare.

3.4 Genomförande

Inför kvalitetsgranskningarna hämtar vi in underlag från många olika källor. Vi analyserar det material som finns i myndighetens diarium och andra databaser om utbildningen och om utbildningsanordnaren. Exempelvis ansökan om att få bedriva utbildningen, utbildningsplanen, uppföljningsdata om redan examinerade studerande, eventuella tillsynsärenden och avhoppstatistik. Vi skickar även ut en kort webbenkät till de studerande på den utbildning som granskningen avser. Vi begär också in ledningsgruppsprotokoll från utbildningen två år tillbaka i tiden.

Den information vi får i den förberedande fasen, gör att vi kan skapa oss en preliminär bild av utbildningen och vilka eventuella styrkor och svagheter vi behöver sätta under lupp när vi besöker utbildningen. Vid alla kvalitetsgranskningar genomför två utredare vid myndigheten ett besök. Vid besöket, som i regel tar en arbetsdag, intervjuar vi utbildningsledaren och andra representanter för utbildningsanordnaren, representanter för ledningsgruppen, undervisande personal och de studerande.

Dessa intervjuer och samtal innebär att myndigheten kan pröva den preliminära bild vi fått i den förberedande analysen. Genom att ställa i princip samma frågor till de olika grupperna kan vi också bedöma hur samstämmiga – eller skiljaktiga – svaren är. Denna "triangulering" upplever vi som ett effektivt sätt att både snabbt och rättssäkert kunna motivera de bedömningar vi kommer fram till i resultatet av granskningen.

Kvalitetsgranskningsbesluten har utvecklats under året från att i början av året ha fokuserat på rekommendationer som senare benämnts identifierade utvecklingsområden. Resultatet av granskningen sammanställs i en rapport och rekommendationerna eller de identifierade utvecklingsområdena sammanställs i ett beslut. Om allvarliga brister upptäcks i samband med kvalitetsgranskningen har det lett till att den påkomna bristen lämnats vidare som ärende till enheten för tillsyn vid Myndigheten för yrkeshögskolan.

Bilaga 1: Utbildningar som kvalitetsgranskats 2016

Utbildningsnamn	Anordnare	Studieort
Affärsinriktad Redovisningsekonom	Plushögskolan AB - Affärshögskolan	Linköping
Affärsinriktad Redovisningsekonom	Plushögskolan AB - Affärshögskolan	Göteborg
Affärsinriktad Redovisningsekonom	Plushögskolan AB - Affärshögskolan	Uddevalla
Anläggningsmontör storkraftnätet	Åsbro Kursgård AB	Åsbro
Arbetsledare anläggning	Hässleholms kommun, Yrkeshögskolan Syd	Hässleholm
Arbetsledare inom storkök	Kompetenskompaniet Väst AB	Lund
Arbetsledare VVS	Stiftelsen Installatörernas Utbildningscentrum, IUC	Globen
Arbetsmiljöingenjör	Folkuniversitetet Kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Göteborg
Automation & robotingenjör	Olofströms kommun, Yrkeshögskolan Syd	Olofström
Automationsingenjör	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
Barnspecialistundersköterska	Stockholms stad, Åsö Vuxengymnasium	Stockholm
Behandlingspedagog	TUC Sweden AB - Yrkeshögskola	Linköping
Behandlingspedagog med psykiatrisk och etnokulturell profil	Finska folkhögskolans stiftelse	Angered
Bildbehandlare	Folkuniversitetet - Kursverksamheten vid Stockholms universitet	Stockholm
Bygglovhandläggare/Byggnadsinspektör	Värmdö kommun, Centrum för arbete och studier	Gustavsberg
Byggnadsingenjör Produktion	Nackademin AB	Solna
Byggproduktionsingenjör Hållbart byggande	Folkuniversitetet Kursverksamheten vid Göteborgs universitet	Alingsås
CAD-konstruktör inom mekanik	Plushögskolan AB - Teknikhögskolan	Stockholm
Designteknik - Surface designer	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
Digital Business	Hyper Island Program AB - Karlskrona	Hägersten
Digital Media Creative	Hyper Island Program AB - Karlskrona	Hägersten
Djurvårdare - utökad nivå Djursjukvård med röntgenkompetens	Svalövs kommun, Svalöfs gymnasium och vuxenutbildning	Svalöv
Drifttekniker, energiteknik	Östsvenska Yrkeshögskolan AB	Norrköping
Drifttekniker, kraft- och processindustri	Oskarshamn kommun, Nova Utbildning, FoU & Affärsutveckling	Oskarshamn
E-Business Manager	Handelsakademin i Göteborg AB	Göteborg

E-handelsutvecklare	Uddevalla kommun, Högskolecentrum Bohuslän	Uddevalla
Elinstallatör Allmän Behörighet	Borås Stad - Borås Yrkeshögskola	Borås
Event Manager	Campus Åre/Åre kommun	Åre
Fastighetsingenjör	Tekniska Högskolan i Jönköping AB	Värnamo
Fjäll- och äventyrsledare	Älvdalens Utbildningscentrum AB	Älvdalen
Flygtekniker	Klippans kommun, Flygteknikcenter	Ljungbyhed
Flygtekniker-helikopter	Nordiskt FlygTeknikCentrum Aktiebolag	Luleå
Food and Beverage Manager	Företagsekonomiska Institutet 1888 AB	Stockholm
Förpackningsdesigner	Sunne kommun/Broby Grafiska	Sunne
Förrättningsassistent	Helsingborg kommun/Yrkeshögskolan i Helsingborg	Helsingborg
Grafisk formgivare/tekniker	Sunne kommun/Broby Grafiska	Sunne
Hudterapeut och Spaterapeut	Yrkeshögskolan för Hudvård & Spa AB	Stockholm
Inköp & Supply Management	NBI i Växjö AB	Växjö
Inköp & Supply Management	NBI i Växjö AB	Malmö
Interactive Art Director	Hyper Island Program AB - Karlskrona	Hägersten
Internationell redovisningsekonom	Stockholms Internationella Handelsskola i Malmö AB	Malmö
Internationell säljare/marknadsförare - Göteborg	Sälj & Marknadshögskolan i Sverige AB	Göteborg
IT-infrastrukturspecialist	Växjö kommun - Växjö Yrkeshögskola	Växjö
Klövkvårdare	Västra Götalands läns landsting, Biologiska Yrkeshögskolan i Skara - BYS	Skara
Kuskutbildningen i Brukshästkörning	Ridskolan Strömsholm AB	Strömsholm
Kvalificerad inköpare - fördjupning logistik	Kunskap & Kompetens i Sverige AB	Örnsköldsvik
Kvalificerad koordinator – specialisering turism och service	Båstad kommun Akademi Båstad	Båstad
Kvalificerad Redovisningsekonom	Sundsvalls kommun, Komvux	Sundsvall
Kvalificerad trädgårdsmästare, park/kulturlandskap	Hermods AB Karlskrona	Karlskrona
Kvalificerad trädgårdsmästare, park/kulturlandskap	Hermods AB Stockholm	Stockholm
Kvalificerad verkstadstekniker	Sandvikens kommun, Yrkeshögskolan	Sandviken
Lönespecialist	Iterum verksamhets- och individutveckling AB	Stockholm
Medicinsk Sekreterare	Campus Nyköping	Nyköping

Miljösamordnare Byggnader	PPS Power Planning System AB - KYH	Göteborg
Mättnings- och kartteknik	Kartotek, Kart- och teknikutbildarna i Haninge AB	Handen
Mätningstekniker	Kramfors kommun, Yrkeshögskolan Höga kusten	Kramfors
Möbelproduktionstekniker	Vaggeryds kommun, Fenix kultur- och kunskapscentrum	Vaggeryd
Nationell Lärlingsutbildning inom smala hantverksyrken	Stiftelsen Hantverk & Utbildning	Leksand
Nordisk Spårsvetsare	Vansbro kommun/Lärcentrum Vansbro	Vansbro
Onlinemarknadsförare	Medieinstitutet i Sverige AB	Stockholm
Programmerare iPhone och Android	Sveriges Yrkeshögskola AB - Malmö Yrkeshögskola	Malmö
Project Manager Meetings & Events	TEC Travel Education Centre AB	Stockholm
Projektledning - Incoming Tourism and Event	Stockholms stad, Frans Schartaus Handelsinstitut	Stockholm
Redovisningsekonom	Eslövs kommun, Yrkeshögskolan i Eslöv	Eslöv
Redovisningskonsult	Medborgarskolan i Stockholm - Påhlmans Handelsinstitut	Stockholm
Server- och virtualiseringsspecialist	EC Utbildning AB Örebro	Örebro
Skogsbrukstekniker	Ljusdals kommun	Ljusdal
Skötare inom psykiatrisk verksamhet för barn, unga och vuxna	Landstinget Dalarna, Psykiatrins Utvecklingsenhet	Säter
Socialpedagog med särskild kompetens inom kbt och mångkulturalitet	Sverigehälsan AB	Halmstad
Specialistundersköterska operation, anestesi och intensivvård	Kronobergs läns landsting, Kunskapsutveckling Syd	Växjö
Specialistutbildad undersköterska/samordnare inom social omsorg	Upplands-Bro kommun, Vuxenutbildningen	Kungsängen
Stödpedagog inom habilitering	Uddevalla kommun, Vuxenutbildningen	Uddevalla
Stödpedagog inom LSS - verksamhet	Consensum YH Lund	Lund
Synrehabiliterare	Härnösands kommun, Yrkeshögskolan	Härnösand
Tandsköterska	Mariestads kommun, Dacapo Mariestad	Mariestad
Tandsköterska	MedLearn AB	Kungsbacka
Tandsköterska	MedLearn AB	Södertälje
Trafiklärare	Vännäs kommun, Liljaskolan	Vännäs
Trafiklärare	Örebro kommun - Tullängsskolan	Örebro

VA- projektering	Stiftelsen Installatörernas Utbildningscentrum, IUC	Globen
Vatten- och miljöteknik	Stiftelsen Yrkehögskolan Sverige	Hallsberg
Vindkraftstekniker - offshore	Hälsinglands Utbildningsförbund - CFL Söderhamn	Söderhamn
Vårdadministratör	Haninge kommun, Centrum Vux	Haninge
Vårdadministratör	Lernia Utbildning AB	Östersund

Bilaga 2: Kvalitetskriterier

För att vi ska kunna genomföra en rättssäker och effektiv granskning och värdering av kvaliteten i utbildningarna, använder vi ett antal kvalitetskriterier som utgångspunkt för våra bedömningar. Kvalitetskriterierna för yrkeshögskoleutbildningar utgår från de syften och mål som återfinns i regelverket, i förarbeten och i andra villkor som gäller för utbildningsformen. Kvalitetskriterierna beskriver "idealtillståndet" i utbildningen.

Det kan vara svårt att mäta hur väl en utbildning motsvarar kvalitetskriterierna. Därför arbetar vi med indikatorer, som står i relation till det kriterium som ska värderas. Till varje kvalitetskriterium som granskas finns flera indikatorer.

Kvalitetskriterier 2016 års granskningar:

Ledningsgruppens ledamöter har god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet

Ledningsgruppens arbetslivsrepresentanter företräder det arbetsliv som berörs av utbildningen. Ledamöternas kunskap omfattar både yrkesområdet och de krav som ställs på yrkesrollen.

Ledningsgruppen säkerställer stark arbetslivsanknytning i utbildningens alla delar

Ledningsgruppen har reellt inflytande över utbildningen i sin helhet och ser till att den motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen.

Ledningsgruppen arbetar effektivt och tar ansvar för utbildningens utveckling

Arbetet i ledningsgruppen har tydliga förutsättningar och bygger på engagemang och aktivt deltagande. Ledningsgruppen analyserar och diskuterar uppföljningar, utvärderingar och andra relevanta underlag för att utveckla utbildningens kvalitet och säkerställa att den motsvarar arbetslivets behov. Utbildningens organisation och resurser ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål. De praktiska förutsättningarna skapas genom god planering, väl fungerande daglig ledning, god studiemiljö samt lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens innehåll och mål. Den undervisande personalen ges förutsättningar för att stödja de studerandes inläring.

Ledningsgruppen ser till att systematiskt kvalitetsarbete bedrivs

Ledningsgruppens ledamöter är insatta i hur utbildningens systematiska kvalitetsarbete bedrivs och kan påverka dess inriktning, utformning och genomförande. Resultat av uppföljning och utvärdering används för att utveckla utbildningen utifrån arbetslivets behov. Dokumentation visar på ett rättvisande sätt hur kvalitetsarbetet genomförs.

Utbildningens organisation och resurser ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De praktiska förutsättningarna skapas genom god planering, väl fungerande daglig ledning, god studiemiljö samt lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens innehåll och mål. Den undervisande personalen ges förutsättningar för att stödja de studerandes inläring.

Utbildningens pedagogik ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De pedagogiska förutsättningarna skapas genom tydligt ansvar för utbildningen som pedagogisk helhet, men också genom väl avvägda anpassningar till bland annat kursernas innehåll och mål och de studerandes individuella utveckling mot utbildningens mål. Utbildningens pedagogik integrerar teori, färdighetsträning och reflektion.

De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning har rätt kompetens

De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning ska ha rätt kompetens, särskilt den undervisande personalen måste ha både kännedom om det yrke som utbildningen förbereder för och den ämnesmässiga och pedagogiska kompetens som krävs för uppdraget.

Utbildningsanordnaren har god samverkan med LIA-arbetsplatserna

Utbildningsanordnaren har ett nätverk som erbjuder tillräckligt antal relevanta och kvalificerade LIA-platser. Samverkan sker genom strukturerade samarbetsformer och god kommunikation före, under och efter en LIA-kurs.

LIA är en väl fungerande del av utbildningen

Utbildningens LIA-kurser behöver vara väl integrerade i utbildningen som naturliga steg i den studerandes utveckling mot utbildningens mål. Det förutsätter att kursmålen för LIA-kursen stämmer överens med utbildningens mål och att LIA-platsen är lämplig utifrån kurs- och utbildningsmål.

De personer som anlitas som LIA-handledare har rätt kompetens

Utbildningsanordnaren har tydliga kompetenskrav och rutiner för hur handledare rekryteras och kompetensutvecklas.

Det finns ett väl fungerande system för kvalitetsarbetet

Kvalitetsarbetet genomförs i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring. Uppgifter från uppföljning och utvärdering analyseras och ligger till grund för åtgärder. Kvalitetsarbetet är utformat både för att åtgärda brister och leda till långsiktig förbättring. Kvalitetsarbetet ska omfatta hela utbildningens genomförande, men också ledning, resultat- och effektuppföljning och värdegrundsfrågor.

Bilaga 3: Statistik om kvalitetsgranskningarna

Hela utbildningen	Antal	Andel (%)
Antal utbildningar med rekommendation/utvecklingsområden	51	61
Beslut utan rekommendation	33	39
Totalt antal granskade utbildningar	84	100

Tabell 1: Antal beslutade kvalitetsgranskningar med eller utan rekommendationer/ utvecklingsområden

GRANSKNINGSOMRÅDE	REKOMMENDATIONER/ UTVECKLINGSOMRÅDEN	
	ANTAL	ANDEL (%)
1. Ledningsgrupp	93	23
2. Lärande	93	23
3. Lärande i arbete - LIA	86	21
4. Kvalitetsarbete	139	34
Summa	411	101

Tabell 2: Antal och andel rekommendationer/ utvecklingsområden

LEDNINGSGRUPP	REKOMMENDATIONER/ ÅTGÄRDSFÖRSLAG	
	ANTAL	ANDEL (%)
1. Ledningsgruppens ledamöter har god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet	14	15
2. Ledningsgruppen säkerställer hög yrkesrelevans i utbildningens alla delar	23	25
3. Ledningsgruppens arbetsformer är effektiva	56	60
Summa	93	100

Tabell 3: Fördelning av rekommendationer/ åtgärdsförslag inom granskningsområdet ledningsgrupp

LÄRANDE	REKOMMENDATIONER/ ÅTGÄRDSFÖRSLAG	
	ANTAL	ANDEL (%)
4. Utbildningens organisation och resurser ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål	31	33
5. Utbildningens pedagogik ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål	43	46
6. De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning har rätt kompetens	19	21
Summa	93	100

Tabell 4: Fördelning av rekommendationer/ åtgärdsförslag inom granskningsområdet lärande

LÄRANDE I ARBETE – LIA	REKOMMENDATIONER/ ÅTGÄRDSFÖRSLAG	
	ANTAL	ANDEL (%)
7. Utbildningsanordnaren har god samverkan med LIA-arbetsplatserna	27	31
8. LIA är en integrerad del av utbildningen	29	34
9. De personer som anlitas som LIA-handledare har rätt kompetens	30	35
Summa	86	100

Tabell 5: Fördelning av rekommendationer/ åtgärdsförslag inom granskningsområdet lärande i arbete – LIA

KVALITETSARBETE	REKOMMENDATIONER/ ÅTGÄRDSFÖRSLAG	
	ANTAL	ANDEL (%)
10. Det finns ett system för kvalitetsarbete	49	35
11. Ledningsgruppen ser till att systematiskt kvalitetsarbete drivs	90	65
Summa	139	100

Tabell 6: Fördelning av rekommendationer/åtgärdsförslag inom granskningsområdet kvalitetsarbete

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se